

Dějiny civilizace II

10. – 13. století

město

literatura

- Hoffmann, F. 1992: České město ve středověku.
- Kejř, J. 1998: Vznik městského zřízení v českých zemích.
- Flodr, M. 2001: Brněnské městské právo. Brno.
- Le Goff, J. – Schmitt J.-C. 1999: Encyklopedie středověku.

„Městský vzduch osvobozuje“

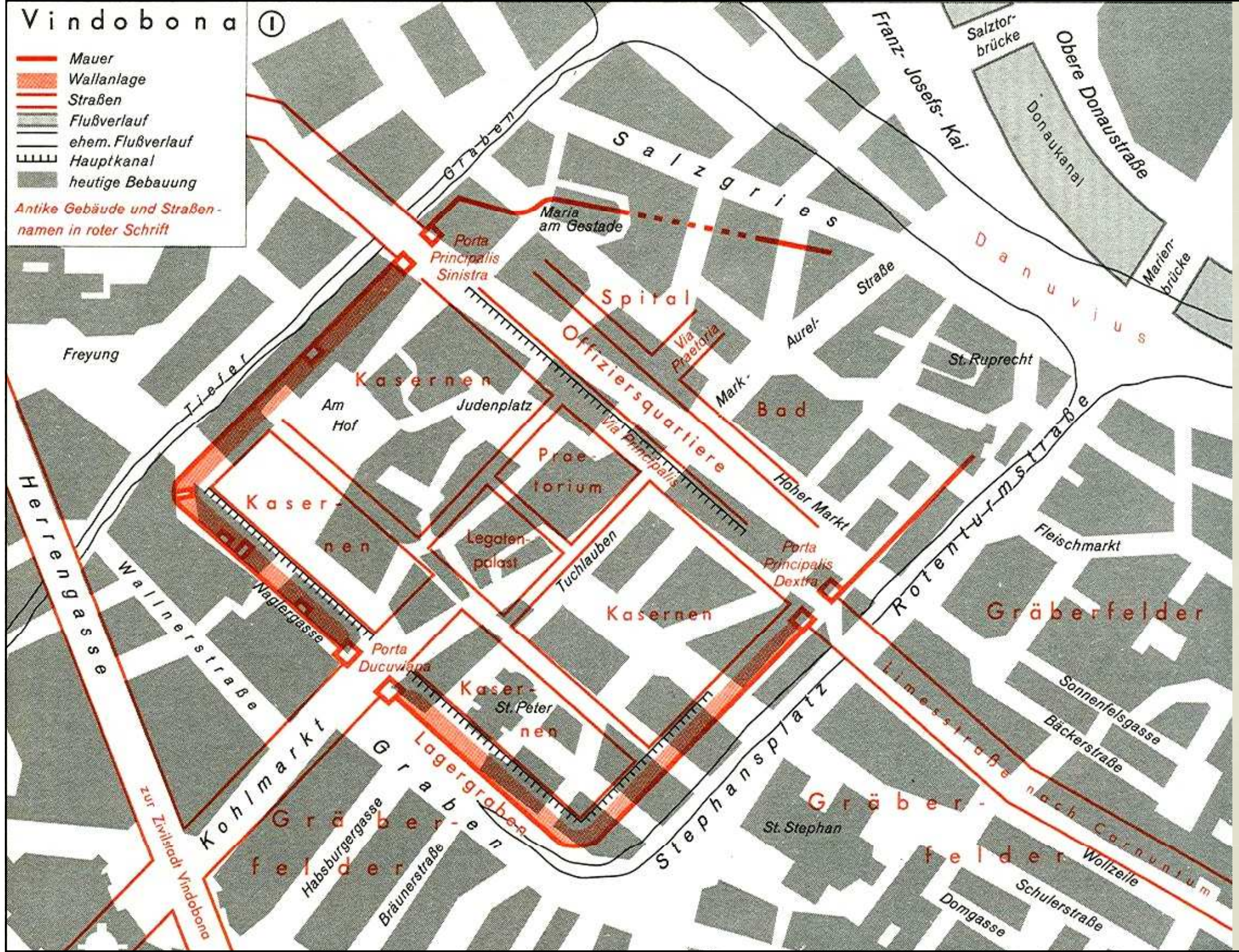
středověké město x antické město

- zřetelně více obchodní a řemeslnické centrum
- jasnější oddělení od okolních vesnic
- jediné centrum – kostel, katedrála (v antice fórum, chrámy, cirky, divadla, stadiony, lázně)
- fórum – změna na tržiště
- mrtví pochováváni ve městě (antika podél výpadových cest) – „urbanizace“ mrtvých – rozšíření funkce hřbitova: tržiště, místo oslav a společenských kontaktů

Vindobona ①

- Mauer
- Wallanlage
- Straßen
- Flußverlauf
- ehem. Flußverlauf
- Hauptkanal
- heutige Bebauung

Antike Gebäude und Straßennamen in roter Schrift

ekonomické podmínky vzniku měst

- komercializace zemědělských přebytků
- nárůst množství surovin pro řemeslníky (vlna, suroviny pro výrobu barev, kůže, železo) - rozvoj městských řemesel
- vznik trhů a tržišť pro lokální i dálkový obchod
- rozvoj peněžní ekonomiky (ražba mincí, profesionalizace směnárníků – přeměna v bankéře)

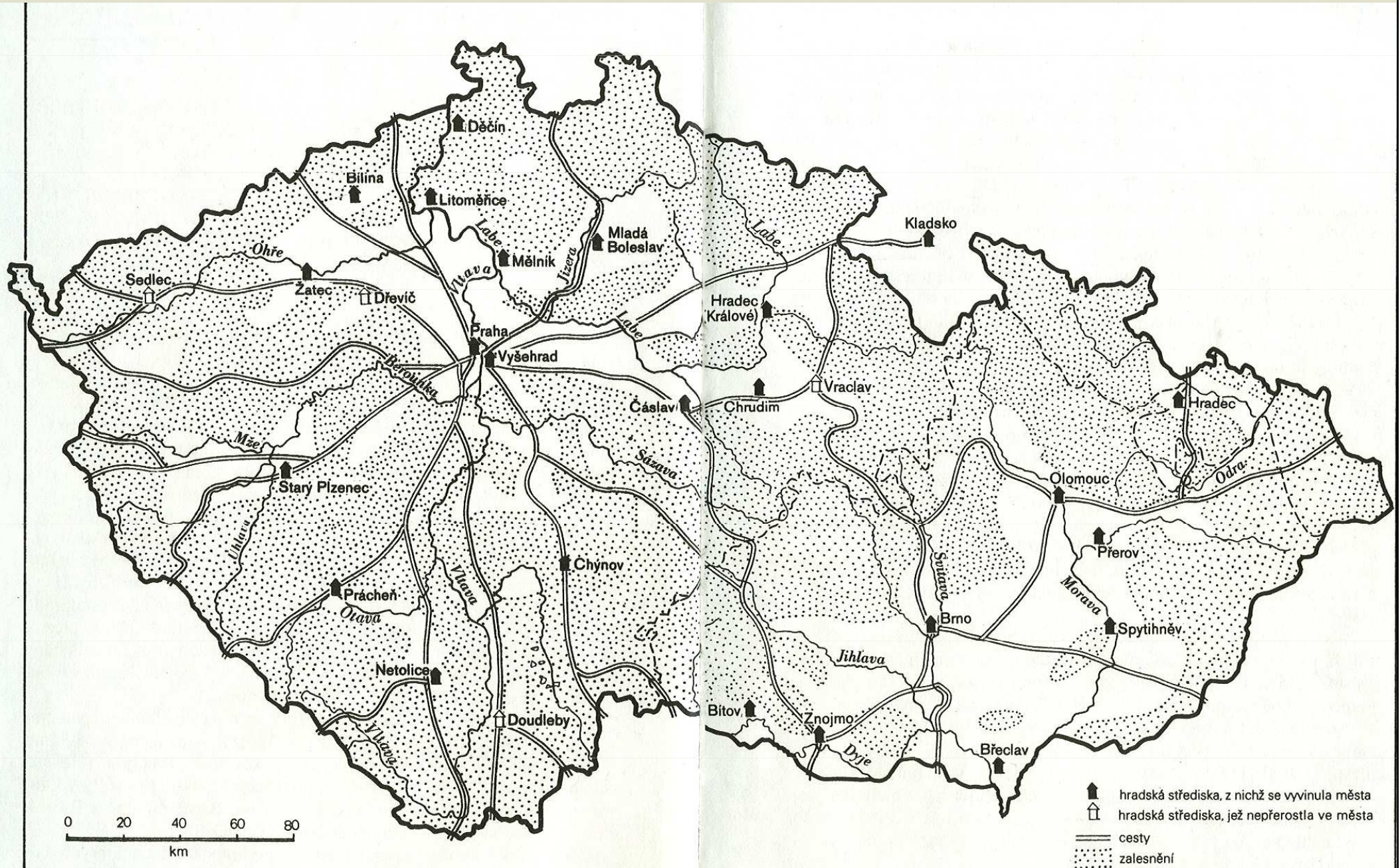
geneze středověkého města

- rozvoj ekonomiky
- dělba práce
- rozvoj peněžního hospodářství
- nastolení jistého rovnostářského řádu
- vytváření nových institucí
- městská práva

Podmínky vzniku městského zřízení u nás

- rozvoj hospodářství
- stabilizovaný stát se základní plošnou správou a silnou centrální panovnickou mocí
- ochrana měst ze strany panovníka
- způsobilost právního řádu přizpůsobit se dynamickým proměnám

hradská střediska do první poloviny 13. století

zakládání měst

- královské město
- poddanské město

městský půdorys

- rostlý
- plánovitý
 - pravidelný pravoúhlý
 - s ústředním náměstím
 - s dominantní ulicí
 - žebrový
 - žebříkový
 - návesní
 - pravidelný narušený
- smíšený rostlý a plánovitý
- nepravidelný

we dorft besetzen von W
mac des dorfes herre wol
recht an deme gute. aller
gute nicht geborn. kein
in gegeben noch si selbe
landes nichtere sin recht
sin gewette mitte genu
ren mügen. **K**em ve
is phtlich in deme dorft
nach irne sunderlichen
Wen nach gememene l

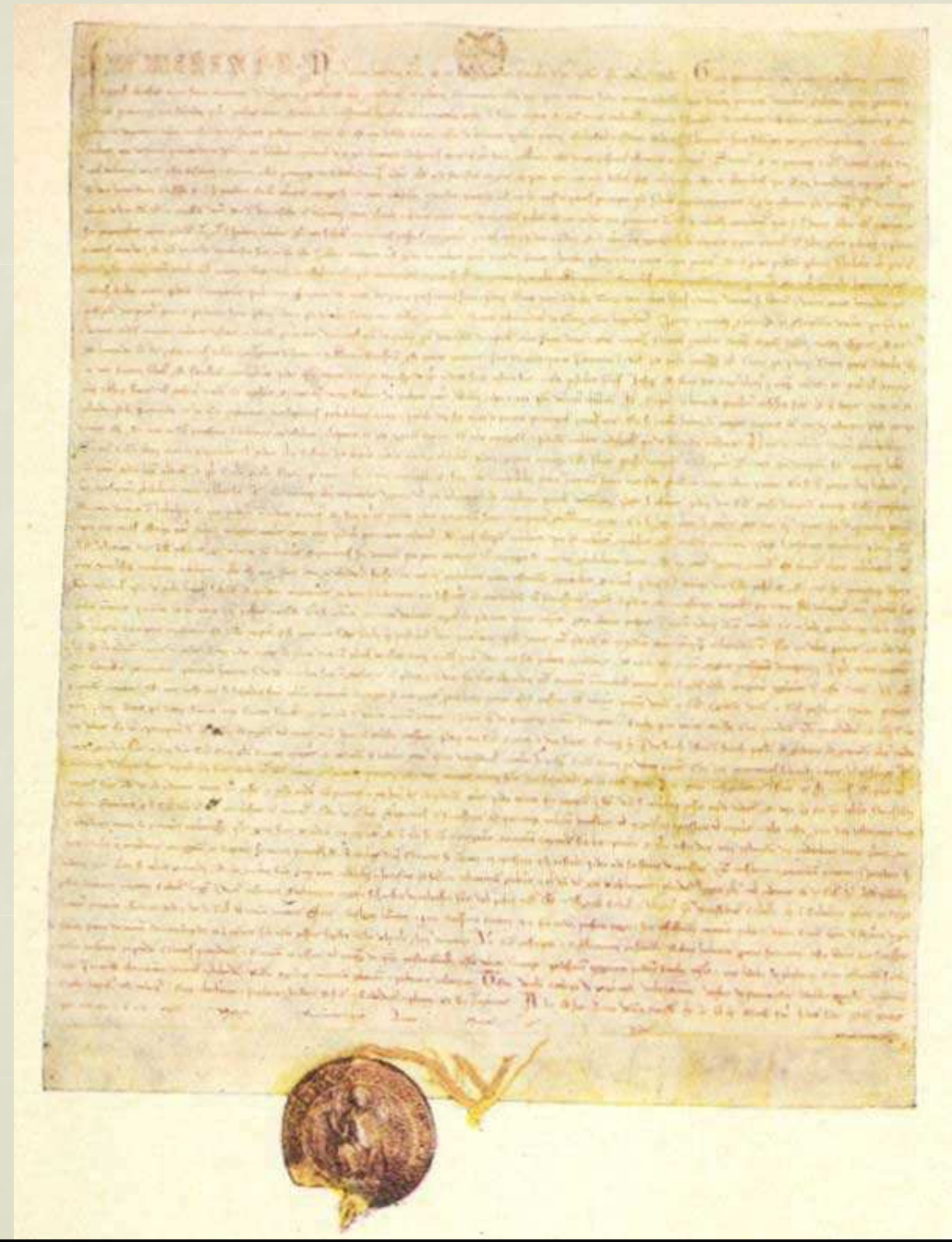
lokátor

městské právo

- magdeburské
- norimberské
- vídeňské
- enžské

zakládací listina

město

- samospráva
 - rychtář
 - městská rada
 - purkmistr
- právo trhu
- opevnění

- měšťané
- obyvatelé
- hosté
- Židé
- okrajové skupiny

v písemných pramenech

- villa
- vicus
- locus
- burgus
- oppidum
- urbs
- municipium
- forum
- civitas
 - biskupské sídlo
 - hrad nebo hradský obvod
 - město

samospráva

- rychtář
- městská rada
- purkmistr
 - městská kancelář
 - notář
 - písař
 - městská sbírka

měšťan

v písemných pramenech

- roční pobyt ve městě
- dům ve městě
- manželský původ
- záruka
- poplatek
- osobní svoboda
- způsobilost dědit a odkazovat
- civis
- burgensis
- habitator
- incola
- urbanus
- oppidanus
- civitatis
- locanus
- homo

městský soud

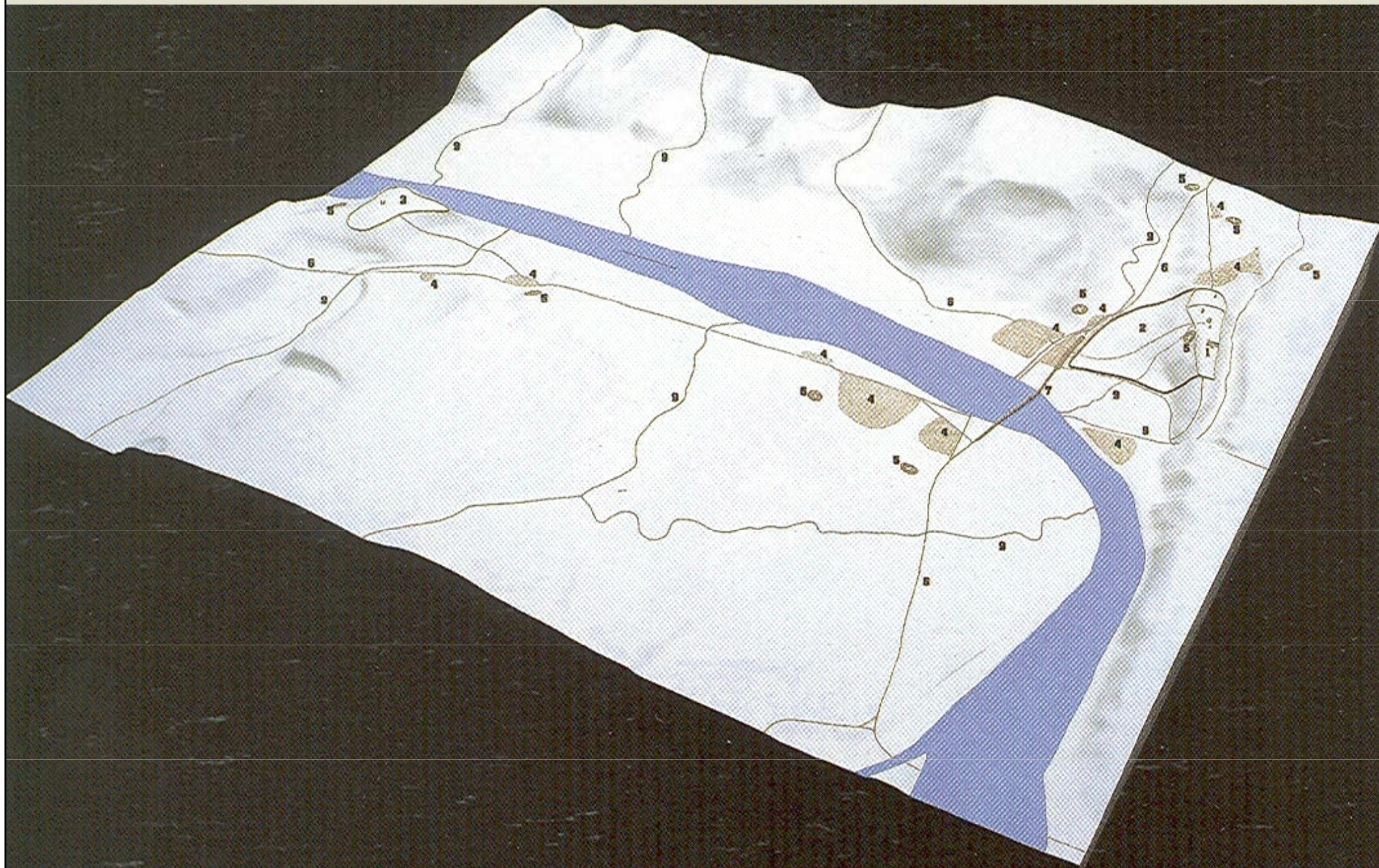
- každodenní
- zahájený
 - posudky (vedlejší soudy)
- mimořádný

stské právo

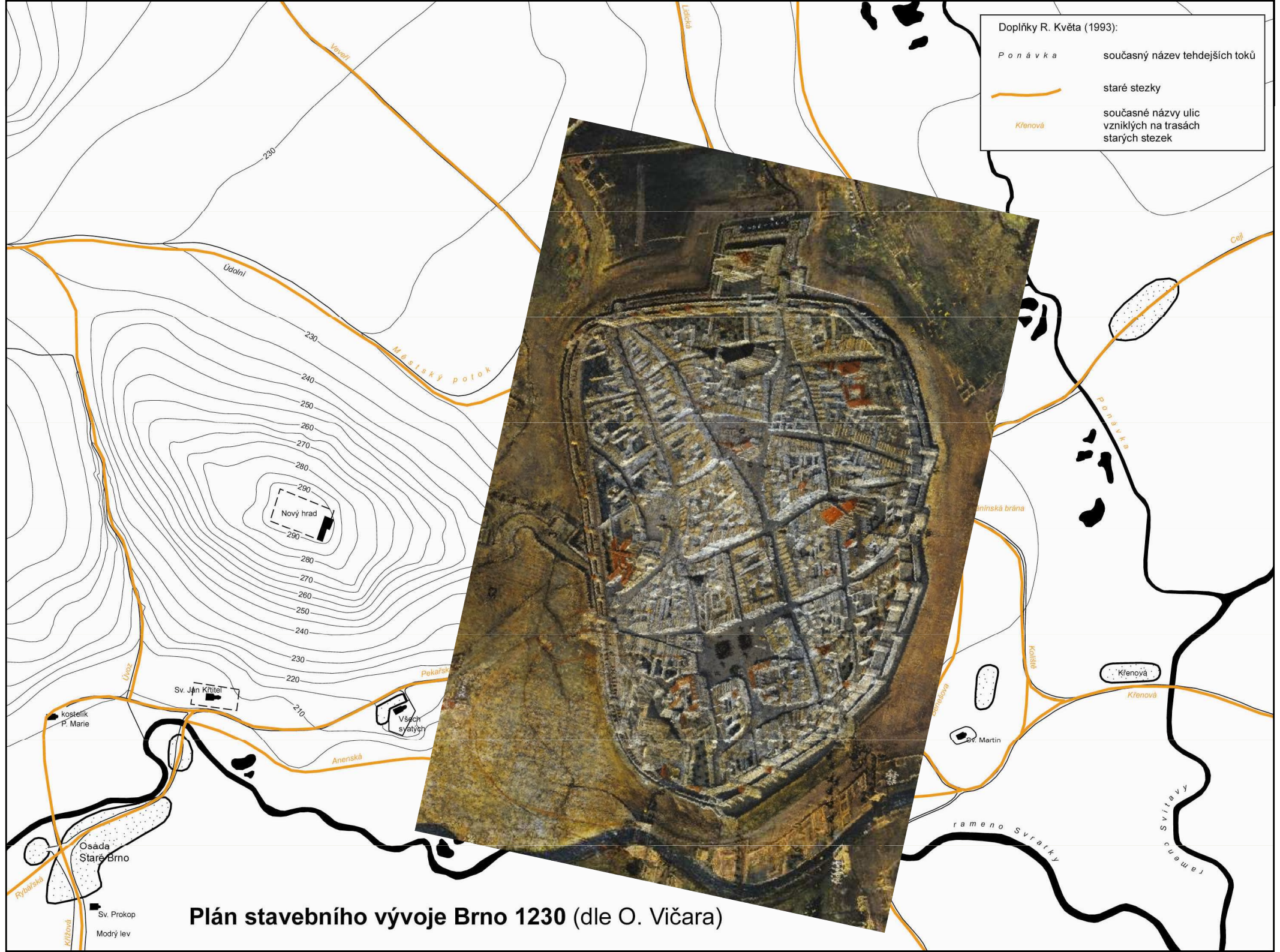

stavební vývoj města

Doplňky R. Květa (1993):

<i>Ponávka</i>	současný název tehdejších toků
	staré stezky
<i>Křenová</i>	současné názvy ulic vzniklých na trasách starých stezek

Plán stavebního vývoje Brno 1230 (dle O. Vičara)

Hnězdno

Hnězdno. Hradiště bylo založeno na nízkém pahorku zvaném Lechova hora obklopeném mokřinatým terénem mezi dvěma jezery.

1. předhradí první křesťanský chrám sv. Jiří sídlo knížete a jeho družiny
katedrála Panny Marie postavená za Boleslava Chrabrého

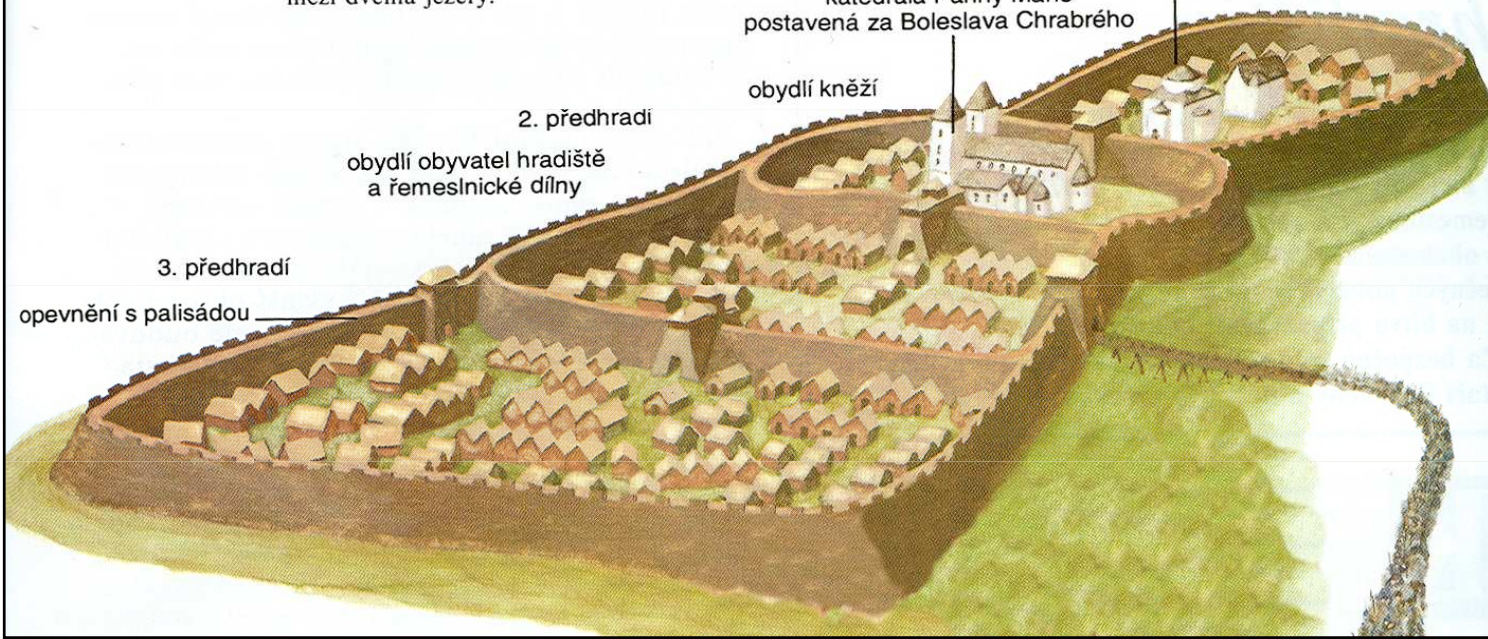
obydlí kněží

2. předhradí

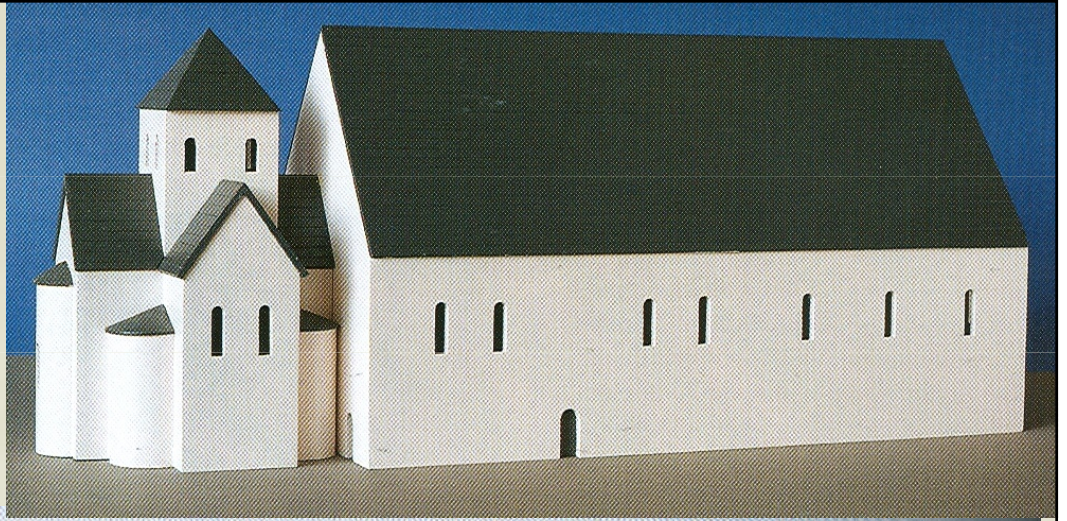
obydlí obyvatel hradiště a řemeslnické dílny

3. předhradí

opevnění s palisádou

palácové stavby

Krakov

